УДК 792:159.9:316.77
ORCID https://orcid.org/0009-0001-7546-0920

ГРУПОВА ДИНАМІКА ТА ТВОРЧИЙ КЛІМАТ У ПІДГОТОВЦІ АКТОРІВ ЯК ЧИННИКИ РОЗВИТКУ СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОСТОРІ СУЧАСНИХ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ

Осадчук Д.І., здобувач вищої освіти
Науковий керівник – Бурназова В.В., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри сценічного мистецтва і культури
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: сценічна креативність, групова динаміка, творчий клімат, акторська майстерність, хореографічна імпровізація, сценічна впевненість, соціально-психологічний клімат, позааудиторна діяльність, креативні індустрії, партнерська взаємодія.

Сценічна креативність актора виявляється, зокрема, у здатності вибудовувати діалог із музикою як повноправним учасником сценічного простору. У цьому аспекті визначальну роль відіграють емоційна відкритість виконавця, його спроможність адаптуватися до мінливого ритму сценічної дії та осягати смисловий «підтекст» музичного матеріалу.

Окремої уваги заслуговують інтерактивні форми навчальної роботи – зокрема, музично-пластичні лабораторії, у межах яких студенти досліджують вплив різноманітних ритмічних структур на характер сценічної дії, а також перформативні експерименти, що поєднують звукові ефекти з драматургією руху. Впровадження цифрових технологій, зокрема спеціалізованого програмного забезпечення для створення саунд-дизайну, розширює можливості студентів: вони отримують змогу не лише взаємодіяти з музикою як готовим художнім продуктом, а й самостійно творити її як засіб сценічного вираження [1].

Одним із актуальних нововведень у підготовці фахівців хореографічного мистецтва є інтеграція психологічних компонентів у процес професійного навчання, що передбачає цілеспрямовану увагу до емоційного розвитку особистості здобувача освіти.

У дослідженні охарактеризовано основні психологічні чинники, що детермінують формування сценічної впевненості у студентів хореографічних спеціальностей: рівень самооцінки та віра у власні можливості, характер мотивації та внутрішніх установок, здатність до саморегуляції емоційних станів, а також соціально-психологічний клімат навчального середовища. Встановлено, що сценічна впевненість формується як інтегративний результат взаємодії особистісних характеристик виконавця – самооцінки, емоційної стійкості, мотиваційної спрямованості – та соціально-психологічних умов навчання: характеру

підтримки з боку педагога й колективу, набутого сценічного досвіду та загальної атмосфери в навчальній групі.

Особливу увагу приділено танцювальній імпровізації як ефективному педагогічному засобу розвитку креативності, пластичної розкутості та індивідуальної виразності здобувачів хореографічної освіти. Підкреслено значущість рефлексивного обговорення досвіду, набутого в процесі імпровізаційних занять: таке обговорення не передбачає оцінювання виконання, натомість акцентує увагу на народжених ідеях, моментах творчого осяяння та особистісних відкриттях учасників [2]. Таким чином, досягнення сценічної свободи в хореографії зумовлене не лише вдосконаленням технічної майстерності, а й цілеспрямованим формуванням психологічної готовності здобувачів до повноцінної сценічної діяльності. У сучасній хореографічній практиці імпровізація репрезентована широким континуумом форм – від структурованого варіювання засвоєних технічних елементів у межах заданих умов до радикально вільного тілесно-емоційного самовираження, позбавленого будь-яких канонічних детермінант і сфокусованого на феноменологічному переживанні та артикуляції власної суб'єктності.

Окремою і принципово важливою педагогічною умовою підготовки майбутніх хореографів є позааудиторна діяльність як цілісна виховна система, що охоплює мету, завдання, зміст, організаційні форми та методи роботи, підпорядковані формуванню й розвитку творчої індивідуальності здобувача освіти. Структурним ядром цієї системи в закладах вищої освіти виступає мистецька активність, реалізована через задоволення культурних і дозвіллєвих потреб студентів у різноманітних інституційних та неформальних форматах: молодіжних об'єднаннях за інтересами, фестивальних і конкурсних заходах, наукових конференціях, проєктній діяльності, тренінгових програмах, а також через залучення здобувачів до осмислення культурної спадщини та її активного творення.

Соціально-психологічний клімат тлумачиться як інтегративна характеристика міжособистісних відносин у малій групі, що акумулює комплекс психологічних умов, які детермінують або блокують продуктивну колективну діяльність і особистісний розвиток її учасників. Стосовно акторського середовища зазначений феномен набуває особливої професійної релевантності: сприятливий соціально-психологічний клімат виступає системною передумовою реалізації виконавцями своїх фахових функцій, тоді як здатність до його свідомої підтримки та відтворення конституює самостійну компетентність у структурі акторської майстерності.

Центральним конструктом, що забезпечує стійкість сприятливого психологічного клімату в творчому колективі, є групова згуртованість – соціально-психологічний феномен, в основі якого лежить ціннісно-смислова єдність членів групи та їхня ідентифікація з колективними цілями [3]. Генезис такої згуртованості передбачає наявність

консолідуючої ідеї, здатної продукувати спільний мотиваційний простір, формувати конвергентні інтереси учасників і створювати умови для суб'єктної самореалізації кожного в процесі спільної творчої діяльності.

Отже, сценічна креативність виконавця формується через діалогічну взаємодію з музичним матеріалом, засвоєння навичок активного слухання та чутливості до мікродинамічних змін сценічного простору. Впровадження інтерактивних форм роботи – музично-пластичних лабораторій, перформативних експериментів та цифрових інструментів саунд-дизайну – суттєво розширює творчий арсенал здобувачів освіти.

Хореографічна імпровізація виступає системоутворювальним педагогічним засобом, який сприяє становленню сценічної впевненості, творчої автономії та індивідуальної виразності виконавця. Організована рефлексія імпровізаційного досвіду, позбавлена оцінювального компонента, виконує герменевтичну функцію, забезпечуючи глибинне осмислення здобувачами власного творчого потенціалу.

Таким чином, сприятливий соціально-психологічний клімат у творчому колективі є необхідною умовою продуктивної спільної діяльності й особистісного розвитку її учасників.

Список використаних джерел

1. Бурназова В., Русановичова І. Музичне мистецтво як інструмент розвитку сценічної креативності майбутнього актора: від музично-теоретичних дисциплін до практики музичного супроводу. // *Інтеграція науки і освіти: розвиток культурних і креативних індустрій*: зб. матеріалів IV Всеукр. наук.-практ. конф. / ред.: Л. П. Макаренко, Д. С. Черняк. Київ : КНУТД, 2025. 342 с. С.192-195. URL: https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/33279

2. Демещук А. С., Курілов Д. В., Ятченко Н. С. Психологія викладання в хореографії: шлях до сценічної свободи. Вісник науки та освіти №8 (38) 2025 с. 1158-1171 https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-8(38)-1158-1171

3. Головатюк І. Г. Сорока О. В. Арттерапія як засіб оптимізації соціально-психологічного клімату у творчому колективі. Методологічні та практичні проблеми професійної підготовки акторів і дизайнерів: матеріали VI науково-методичного семінару / Головні редактори: Г. В. Локарєва, Ю. В. Гончаренко.Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 166 с.